

Nader onderzoek ecologie Schuur Braakmanweg 18, Philippine

Velp, 21 september 2021

Colofon

Titel	: Nader onderzoek ecologie
Subtitel	: Schuur Braakmanweg 18, Philippine
Projectnummer	: 21.156
Datum	: 21 september 2021
Veldonderzoek	: E.W.A. Janssen
Auteur(s)	: E.W.A. Janssen
Collegiale toets	: T. van de Zilver
Opdrachtgever	: RHO Adviseurs, Middelburg
Contactpersoon	: L. ter Braak (RHO), A. Lagendijk (St. de Arend)

Bezoekadres : Kerkstraat 20
Postcode : 6883 HT Velp
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Soorten	5
3. Gebiedsbeschrijving	7
3.1 Gebiedsbeschrijving	7
3.2 Voorgenomen ingreep	8
4. Onderzoeksmethode	9
4.1 Vleermuizen	9
4.2 Marteronderzoek	11
4.3 Uitwerking en rapportage	11
5. Resultaten	12
5.1 Vleermuizen	12
5.2 Marters	13
6. Conclusies	14
6.1 Vleermuizen	14
6.2 Marters	14
Bronnen	15
Literatuur	15
Websites	15

1. Inleiding

Een schuur op het erf van Braakmanweg 18 te Philippine (ZL) zal worden gesloopt om ruimte te maken voor nieuwbouw. Uit de quickscan flora en fauna, uitgevoerd door Habitus, kwam naar voren dat er nader onderzoek uitgevoerd moest worden naar beschermde diersoorten.

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met beschermde soorten. Om te bepalen of beschermde soorten aanwezig zijn en gebruik maken van de schuur of de boom tegen de schuur is onderzoek noodzakelijk. Het gaat hierbij om verblijfplaatsen van vleermuizen, steenmarter en andere (kleine) marters.

Indien vleermuizen of marters voorkomen beoordeelt Ekoza B.V. de effecten van de werkzaamheden op deze soorten. Als er negatieve effecten te verwachten zijn, volgt een afweging of een ontheffing van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de onderzoeksmethodes die gebruikt zijn. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken en getoetst aan de Wet natuurbescherming. Ten slotte zijn in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen beschreven.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Het bevoegd gezag ligt bij de provincies. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij etc.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- Natura 2000-gebieden
- Soorten
- Houtopstanden

Dit onderzoek heeft enkel betrekking op soorten, in dit geval vleermuizen en marters. In dit hoofdstuk is daarom ook alleen de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming uitgelicht.

2.1 Soorten

Onder de Wet natuurbescherming geldt een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren.

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- soorten van de Vogelrichtlijn
- soorten van de Habitatrichtlijn
- andere soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.5 (Bern bijl. II, Bonn bijl. I) verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Opzettelijk dieren te verstoren;
3. Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

5. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.6 (Bern bijl. I en II, Bonn bijl. I) verboden om dieren of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om aantoonbaar gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvoor er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven.

De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. In dit geval gaat het om de provincie Zeeland.

Ingevolge de Wet natuurbescherming artikel 3.10 is het verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Artikel 1.11 Wet natuurbescherming voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied betreft een voormalige kippenschuur aan de Braakmanweg 18 te Philippine (ZL). In Figuur 1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven. De schuur is gelegen achter het woonhuis en een tweede gebouw nabij het Philippine Kanaal. Ten noorden van de schuur is een stukje bos met wandelpaden en een vijver. Figuur 2 geeft een impressie van het projectgebied.

Figuur 2. Impressie van het projectgebied, boven en linksonder de betreffende schuur. Rechtsonder bestaand gebouw dat intact blijft en linksboven de boom die zeker weg moet.

3.2 Voorgenomen ingreep

Stichting de Arend is voornemens de schuur te laten slopen om plaats te maken voor nieuwbouw. Een boom aan de westkant van de schuur zal daarbij waarschijnlijk worden gekapt. Stichting de Arend biedt hulp aan mensen die problemen ervaren op psychisch, sociaal of maatschappelijk gebied. Op de locatie is logeergelegenheid en een ruime tuin; de logeergelegenheid wil men uitbreiden op de plek van de schuur.

De planning is om een en ander zo spoedig mogelijk in gang te zetten, na het doorlopen van alle procedures.

4. Onderzoeksmethode

Iedere dier- en plantengroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om een zo goed mogelijk beeld te verkrijgen van de betekenis van het projectgebied voor de betreffende soorten of groepen. Alle Nederlandse vleermuizen betreffen zwaar beschermde soorten die onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage II van het Verdrag van Bern vallen. Marters zijn in de Provincie Zeeland beschermt in de categorie 'andere soorten'.

4.1 Vleermuizen

Vleermuizen kunnen over het algemeen worden ingedeeld in gebouwbewonende en boombewonende soorten, hoewel dit gedurende het jaar kan veranderen. Soorten die worden aangemerkt als gebouwbewoners zijn onder andere laatvlieger, meervleermuis en gewone dwergvleermuis. Deze soorten verblijven meestal in de spouwmuren van gebouwen. Soorten die worden aangemerkt als boombewoners zijn rosse vleermuis en watervleermuis. Deze soorten verblijven meestal in verlaten spechtenholten of in holten die zijn ontstaan door rotting na het afbreken van een tak.

In de winter maken vleermuizen van meerdere objecten gebruik die als verblijfplaatsen kunnen dienen, deze plekken moeten koel en vorstvrij zijn. Watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis overwinteren in mergelgroeven, forten, bunkers en ijskelders. Gewone dwergvleermuizen en laatvliegers zijn meestal te vinden in droge plekken in gebouwen. Rosse vleermuizen gebruiken holle bomen als winterslaapplaats.

De vrouwtjes vormen aan het begin van de zomer kraamkolonies in daarvoor geschikte verblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. Laatvliegers, meervleermuizen en gewone dwergvleermuizen leven hierbij meestal in groepen (kolonies) in de spouwmuren van gebouwen. Een soort als gewone grootoorvleermuis heeft een voorkeur voor grote open ruimtes zoals een kerkzolder. De kolonies van watervleermuis en rosse vleermuis zijn tijdens de kraamtijd vaak te vinden in verlaten spechtenholten of in hopen die door rotting bij een afgebroken tak ontstaan zijn.

Inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd op basis van het Vleermuisprotocol 2021 van het Netwerk Groene Bureaus (waarbij Ekoza B.V. is aangesloten). Onderzoek uitgevoerd volgens het protocol geeft de meeste zekerheid op voldoende onderbouwing van een eventuele ontheffingsaanvraag. Het bevoegd gezag toetst hierop.

Tijdens de ochtend blijven vleermuizen een tijdje zwermen voor hun verblijfplaats voordat ze naar binnen gaan. Omdat het zwermen meer tijd in beslag neemt dan het uitvliegen in de avond, kan een waarnemer in de nacht een groter gebied overzien door rond te lopen of te fietsen. Het veldwerk is te voet uitgevoerd waarbij het gehele projectgebied binnen 5 minuten voor 100% bekeken kon worden. Voor de inventarisatie van de vleermuizen is

gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Pettersson D240x). Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd door één persoon.

Volgens het vleermuisprotocol zijn in de kraamperiode 2 veldbezoeken noodzakelijk. Afhankelijk van de soort moeten dit óf twee avondbezoeken zijn óf een avond- en een ochtendbezoek. Om een goed overzicht te krijgen van de kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn twee avondbezoeken en één ochtendbezoek voor het projectgebied uitgevoerd. De veldbezoeken zijn uitgevoerd bij goed vleermuisweer: weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 10 graden Celsius.

In de paarperiode wordt er niet gezocht naar uitvliegende vleermuizen. In plaats daarvan wordt er, wanneer het al donker is, vanaf een uur na zonsondergang gezocht naar roepende vleermuizen die de hele nacht door roepen om vrouwtjes te lokken. Gewone dwergvleermuizen vliegen hierbij rondjes bij de verblijfplaats, terwijl ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis vaak vanuit hun verblijfplaats roepen. Een roepende vleermuis betekent een paarverblijfplaats in het gebouw of de boom waar de vleermuis de hele tijd voor vliegt of vanuit roept. In deze periode wordt er ook gezocht naar massawinterverblijven van gewone dwergvleermuis. Gewone dwergvleermuizen zwermen gedurende de nachtelijke uren nabij hun massawinterverblijfplaats. Het projectgebied is niet geschikt als massawinterverblijfplaats, omdat het een lage schuur betreft zonder spouw en zonder voldoende buffering tegen koude omstandigheden.

Het onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen is uitgevoerd door middel van vijf veldbezoeken. De onderzoeken in mei tot en met juli zijn gericht op het vinden van kraam- en zomerverblijfplaatsen. De onderzoeken die in augustus en september zijn uitgevoerd zijn gericht op het opsporen van paarverblijfplaatsen en indicaties van winterverblijfplaatsen.

In Tabel 1 zijn de weersomstandigheden ten tijde van het veldonderzoek weergegeven.

Tabel 1. Bezoekdata en weersomstandigheden vleermuisrondes.

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsondergang / -opkomst	Weersomstandigheden
1	26-5-2021	21:30 - 0:00	21:45	Helder, wind 2 Bft, 23°C
2	10-6-2021	2:28 - 5:30	5:29	Licht bewolkt, wind 2 Bft, 15°C
3	8-7-2021	21:55 - 0:05	21:59	Licht bewolkt, wind 2 Bft, 16°C
4	19-8-2021	21:55 - 0:10	20:55	Helder, wind 1 Bft, 17°C
5	9-9-2021	21:10 - 23:15	20:08	Half bewolkt, na 23.05u af en toe miezerregen, 16°C

4.2 Marteronderzoek

Het onderzoek naar aan of afwezigheid van marters in de schuur is met behulp van cameravallen gedaan. Daarbij zijn twee Bushnell Legend camera's op de grond in de schuur gezet, vastgemaakt aan palen. Ook is in de schuur op de grond een marterbox met een Browning camera geplaatst. Ze zijn actief geweest tussen 26 mei en 8 juli 2021.

4.3 Uitwerking en rapportage

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

5. Resultaten

5.1 Vleermuizen

Kraamperiode

In de kraamperiode zijn er geen zomerverblijfplaatsen of kraamverblijfplaatsen vastgesteld. Er was wel bij elk bezoek sprake van een foeragerende gewone dwergvleermuis, op de tweede avond van twee gewone dwergvleermuizen rond de bomen direct ten noorden van de schuur. Verder waren er enkele overvliegende gewone dwergvleermuizen op beide avonden die kwamen vanaf de zuidkant. Twee kwamen er vanaf de Braakmanweg en vlogen tussen de schuur en het gebouwtje aan de straat richting het bosje aan de noordkant. Op de eerste avond was bijna de gehele avond een laatvlieger aan het foerageren boven de Braakmanweg rond de lantaarnpalen bij het woonerf. De overige bezoeken werd deze laatvlieger niet meer waargenomen. Wel vlogen er op de tweede avond twee laatvliegers vanaf zuid naar noord over het erf, ongeveer een half uur na zonsondergang. Tijdens het ochtendbezoek was er nauwelijks vleermuisactiviteit op het erf. Wel foerageerde een gewone dwergvleermuis rond het woonhuis. Bij het huis van de burens aan de zuidkant waren twee gewone dwergvleermuizen tot een twintig minuten voor zonsopkomst aan het rondvliegen rond de kopgevel aan noordkant. Invliegen is daar niet gezien maar het is niet uitgesloten dat ze daar een verblijfplaats hebben. Dit gebouw is niet relevant voor dit slooproject en daarom niet intensief onderzocht.

Paarperiode

De mannetjes van de gewone dwergvleermuizen brengen hun sociale (paar)roep meestal vliegend ten gehore en niet vanuit hun verblijfplaats. Zij blijven meestal binnen een straal van 200 meter van de verblijfplaats. Tijdens de paarperiode zijn geen paarverblijfplaatsen vastgesteld. Wel was er de eerste avond vanaf 23.15u een paarroepend mannetje gewone dwergvleermuis aanwezig die rondjes vloog boven de Braakmanweg ten zuiden en ter hoogte van het huis van de burens. Deze was ook op de tweede avond roepend aanwezig rond de Braakmanweg. De tweede avond werd ook drie maal kort een overvliegende ruige dwergvleermuis gehoord. Daarnaast is op beide avonden een foeragerende gewone dwergvleermuis bij de woning en boven de vijver op het erf waargenomen. De tweede avond was deze echter het grootste deel van de avond afwezig.

Effectenbeoordeling

Er zijn geen vleermuisverblijfplaatsen vastgesteld in de te slopen schuur of in de bomen die tegen en vlakbij (tot tenminste 15 meter) de schuur staan. Ook zijn er geen vliegroutes vastgesteld op of rond het erf en is de plek van de schuur geen essentieel foerageergebied. De sloop van de schuur of de kap van de bomen nabij de schuur hebben daarmee geen negatieve effecten op vleermuizen.

5.2 Marters

Er zijn door de drie camera's in de schuur geen beelden vastgelegd van marters. Er zijn ook geen andere dieren gefotografeerd. De enige foto's waren van mensen. Tijdens het vleermuisbezoek zijn er ook geen marters waargenomen. Wel was er op 9 september een egel voedsel aan het zoeken in de tuin. Hierop zijn geen negatieve effecten te verwachten omdat het groen in de tuin nauwelijks wordt aangetast door de plannen.

Effectenbeoordeling

Er zijn geen marters of andere beschermde zoogdieren die gebruiken maken van de schuur. De sloop ervan zal daarom geen negatieve effecten op marters hebben.

6. Conclusies

De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen is van belang, maar ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

6.1 Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van of andere essentiële waarden voor vleermuizen vastgesteld binnen het projectgebied, waardoor een negatief effect op vleermuizen is uitgesloten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2 Marters

Er zijn geen verblijfplaatsen of sporen van marters aanwezig in de schuur. Een negatief effect op marters door de sloop van de schuur en de kap van hooguit enkele bomen heeft geen negatief effect op marters. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

Bronnen

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Kanter & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12: 1-432.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Limpens, H., Mosterd, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV, Utrecht.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierversameniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierversameniging.nl

Websites

- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038668/>
- www.google.nl/maps
- www.openstreetmap.org
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdierversameniging.nl